

Voorlichtingsprogramma Meertaligheid

Draaiboek voor voorlichting
aan Turkse ouders
over meertalig opvoeden

In opdracht van: De Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie (NVLF)

Uitgevoerd door: Jantine Lems

Esther van der Lee

Hogeschool Rotterdam, opleiding logopedie

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	blz. 4
2.	Aanleiding	blz. 5
	2.1 Eigen visie op effectieve informatieoverdracht	blz. 6
3.	Voorlichting	blz. 7
	3.1 Waar vindt de voorlichting plaats	blz. 7
	3.2 Door wie wordt de voorlichting gegeven	blz. 7
	3.3 Hoe wordt de voorlichting gegeven	blz. 7
	3.4 PR	blz. 7
	3.5 Invulling van de avond	blz. 7
4.	Inhoud deel één voorlichtingsbijeenkomst	blz. 9
	4.1 Mening geven over de stellingen	blz. 9
	4.2 Het verloop van de normale spraak- en taalontwikkeling	blz. 9
	4.3 Het begrip meertaligheid	blz. 10
	4.4 Factoren die een rol spelen bij meertalig opvoeden	blz. 11
	4.5 Factoren die het leren van een tweede taal kunnen bemoeilijken	blz. 12
	4.6 Gelegenheid tot het stellen van vragen	blz. 13
5.	Inhoud deel twee voorlichtingsbijeenkomst	blz. 14
	5.1 Stellingen bespreken met publiek	blz. 14
	5.2 Stimuleren van de taalontwikkeling	blz. 14
	5.3 Wat te doen als de ouders zich zorgen maken over de taalontwikkeling van hun kind	blz. 15
	5.4 Wat kan de logopedist voor de ouders betekenen?	blz. 15
	5.5 Veelgestelde vragen door ouders	blz. 15
	5.6 Beantwoorden van vragen uit het publiek	blz. 16
6.	Literatuurlijst	blz. 17

Bijlagen

7.	Stellingen	blz. 19
8.	PowerPoint Presentatie	blz. 20
9.	Begeleidende brief	blz. 30
10.	Folder	blz. 31

1. Inleiding

Dit draaiboek is ontworpen met als doel een leidraad te vormen bij het voorlichten van Turkse ouders waarvan de kinderen meertalig worden opgevoed. Het kan gaan om kinderen die thuis een andere taal spreken, en op school met de Nederlandse taal geconfronteerd worden. Ook kan het gaan om kinderen die thuis zowel Nederlands als een andere taal krijgen aangeboden. Het is van belang dat Turkse ouders goede informatie hebben over meertaligheid en meertalig opvoeden. Soms worden er veelal uit onwetendheid, fouten gemaakt in de meertalige opvoeding, die de taalontwikkeling van het kind nadelig kunnen beïnvloeden. Daarom is dit draaiboek ontwikkeld.

Dit draaiboek is bedoeld als handleiding voor de voorlichter op een voorlichtingsavond georganiseerd voor deze ouders. Onder de voorlichter wordt verstaan degene die informatie over meertalig opvoeden overbrengt aan de Turkse ouders. Het kan hierbij gaan om een leerkracht, een deskundige op het gebied van meertaligheid of een sleutelfiguur binnen de Turkse gemeenschap.

Wel is het van belang te vermelden dat dit draaiboek slechts een hulpmiddel is voor u als voorlichter. Er is getracht alle noodzakelijke componenten die nodig zijn bij het voorlichten van de doelgroep samen te brengen. Zo beschikt u over een PowerPoint presentatie, een uitnodigende brief waarmee ouders op de hoogte gebracht worden van de bijeenkomst en een folder waarin kort de informatie van de bijeenkomst herhaald wordt.

U bent uiteraard vrij uw eigen keuzes te maken in het gebruik van dit materiaal.

Wij hopen dat dit draaiboek hulp kan bieden bij voorlichting aan de Turkse doelgroep.

2. Aanleiding

Dit draaiboek is ontstaan naar aanleiding van het project; 'Omgaan met meertaligheid Communicatie tussen de logopedist en de Turkse bevolkingsgroep in het kader van preventie van taalproblematiek' (Lee, E.D.& Lems, A.N., 2009).

Hieronder volgt de samenvatting van het project;

Vanuit de Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie is de vraag ontstaan hoe effectieve informatieoverdracht kan plaats vinden aan de Turkse doelgroep en wat de rol van de logopedist hierin kan zijn. Het doel van het onderzoek is inventariseren hoe groot de kennis en informatiebehoefte met betrekking tot meertaligheid is, bij de Turkse doelgroep met kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar. Het gaat hier om ouders woonachtig in Rotterdam van wie de kinderen de peuterspeelzaal bezoeken.

Deze scriptie is ontstaan van uit de minor 'Preventie en gezondheidsbevordering'. Het onderzoek en het eindverslag zijn gericht op preventie, aangezien er vanuit de analyse van de onderzoeksresultaten aanbevelingen gedaan zullen worden om taalproblematiek te voorkomen. Vanuit dit doel is de volgende vraagstelling geformuleerd; *Hoe vindt effectieve informatieoverdracht over meertaligheid plaats aan de Turkse ouders met kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar?*

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op verschillende peuterspeelzalen, verspreid over de deelgemeenten in Rotterdam. Aan de ouders zijn gestructureerde vragenlijsten voorgelegd waarin hen gevraagd werd naar de meertalige opvoeding van hun kind, of zij wel eens informatie zoeken over meertaligheid en waar zij dit doen. Tevens is er gevraagd naar wat de ouders nog missen aan informatie en via welke kanalen zij deze informatie zouden willen ontvangen. Tot slot is er gevraagd naar het kennisniveau van de ouders m.b.t. logopedie. De enquêtes zijn zowel in Nederlands als in het Turks opgesteld.

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de ouders behoefte hebben aan informatie over meertaligheid. De ouders zoeken daarentegen zelf niet vaak naar informatie. Als zij dit wel doen winnen ze informatie meestal in via familie/kennissen, school en het internet. Deze bronnen worden het meest geraadpleegd door de ouders. Tevens leunen ouders veel op school wat betreft de talige opvoeding van hun kind. Ouders geven aan informatie het liefst via school of de leraar te verkrijgen. Ook via een brochure of een deskundige zijn genoemde mogelijkheden. Tevens vinden de ouders het prettig als de informatie gegeven wordt door een persoon met dezelfde culturele achtergrond. Bijna de helft van de respondenten geeft aan voldoende tot veel te weten over logopedie.

Naar aanleiding van het gehouden onderzoek kunnen de volgende aanbevelingen gedaan worden. Om effectieve informatieoverdracht plaats te laten vinden is voorlichting in de eigen taal van groot belang. De doelgroep kan het beste op een directe manier benaderd worden, aangezien zij een enigszins passieve houding hebben ten aanzien van het zoeken naar informatie over meertaligheid. De informatie zal moeten aansluiten bij de ervaringen van de doelgroep, tevens moet het laagdrempelig zijn en gemakkelijk te begrijpen. Verder onderzoek op het gebied van meertaligheid is van groot belang.

2.1 Eigen visie op effectieve informatieoverdracht

Hieronder zal de visie van de ontwerpers op hoe effectieve informatieoverdracht plaats kan vinden aan de Turkse ouders met kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar te lezen zijn (Lee, E.D. & Lems, A.N., 2009).

Allereerst is het belangrijk dat de ouders in de eigen taal benaderd worden. De meeste ouders spreken de Turkse taal het best en meest frequent. Dit is vaak ook de meest effectieve taal om in te communiceren. Ook de culturele achtergrond van de voorlichter is van belang. Deze moet de achtergrond van de doelgroep kennen en zich hierin kunnen verplaatsen. De doelgroep moet zich kunnen spiegelen aan de voorlichter. Op deze manier wordt er een vertrouwde omgeving gecreëerd waarin effectieve informatieoverdracht kan plaatsvinden.

Omdat de behoefte aan informatie er wel is, maar de ouders zelf weinig initiatief nemen tot het zoeken naar informatie is het belangrijk de ouders op een directe manier aan te spreken. Hierbij valt te denken aan het geven van mondelinge voorlichting. Dit zal vermoedelijk effectiever zijn wanneer het door iemand met dezelfde culturele achtergrond wordt gegeven. Deze persoon kent de opvoedingsmethoden en omgangsvormen binnen deze cultuur en kan als sleutelfiguur dienen in het benaderen van de doelgroep.

De plaats waar deze voorlichting gegeven wordt, zou de school of peuterspeelzaal kunnen zijn. De ouders geven aan het prettig te vinden de informatie via deze weg te verkrijgen. In de huidige situatie is school ook een belangrijke informatievoorziening. De vorm van de voorlichting zou een ouderavond kunnen zijn voor de doelgroep. De voorlichter c.q. deskundige kan op een dergelijke avond voorlichting geven, indien mogelijk in eigen taal. Op deze manier worden de ouders direct benaderd.

Een andere vorm van effectieve informatieoverdracht die uit het onderzoek naar voren kwam is een zogenaamd inloopspreekuur. Tijdens dit uur kunnen ouders terecht met hun vragen over meertaligheid, meertalige opvoeden en een eventuele korte screening van hun kind. Een voordeel hiervan is dat het laagdrempelig is.

Naast directe mondelinge benadering, is het ook van belang dit te ondersteunen door posters en folders. Hierbij kan gedacht worden aan een Turkstalige poster en folders. Deze kunnen verspreid worden via school, consultatiebureaus en peuterspeelzalen.

Concluderend; De doelgroep kan het best op een directe manier worden benaderd, aangezien zij een enigszins passieve houding lijken te hebben ten aanzien van het zoeken naar informatie. Tevens is het van belang dat zij in eigen taal en door iemand die kennis heeft van de cultuur en zich hierin kan verplaatsen worden benaderd. De informatie moet aansluiten bij de ervaringen van de doelgroep. Ze moet laagdrempelig zijn en makkelijk te begrijpen.

3. Voorlichting

Om de voorlichting zo effectief mogelijk te laten verlopen dient deze aan een aantal voorwaarden te voldoen. In dit hoofdstuk zullen deze factoren besproken worden.

3.1 Waar vindt de voorlichting plaats

De voorlichting moet plaats vinden in een omgeving die voor de ouders vertrouwd is. Uit onderzoek blijkt dat de ouders de informatie hoofdzakelijk via school (peuterspeelzalen), familie en kennissen verkrijgen. De voorlichting zal dus moeten plaats vinden in een omgeving die laagdrempelig is voor de Turkse doelgroep. Hierbij kan gedacht worden aan een school, een peuterspeelzaal of een buurthuis. Dit zijn plaatsen die voor de doelgroep bekend en veilig zijn.

3.2 Door wie wordt de voorlichting gegeven

Uit onderzoek blijkt dat de Turkse doelgroep voorlichting door iemand van eigen taal en cultuur prefereert. De ouders spreken over het algemeen goed Turks, omdat dit vaak hun moedertaal is. Dit is niet altijd het geval met de Nederlandse taal. Doordat iemand dezelfde taal spreekt zal de communicatie makkelijker verlopen, de voorlichter kan de ouders aanspreken in hun eigen taal. Dit geeft tevens een vertrouwd gevoel en er is minder kans op miscommunicatie.

Als de voorlichter uit de eigen cultuur komt is er meer herkenning. Opvoeding heeft vaak veel cultuurkenmerken in zich. Doordat de voorlichter van de eigen cultuur is, heeft deze meer inzicht en begrip voor de opvoedingsmethoden van de ouders.

Ook is de voorlichter iemand met kennis over de normale taalontwikkeling van een kind. Hierbij kan gedacht worden aan een Turks sprekende logopedist.

3.3 Hoe wordt de voorlichting gegeven

De voorlichting dient op een directe manier te geschieden. Er zal dus face-to-face contact met de doelgroep gezocht moeten worden. Dit zal gebeuren door middel van een voorlichtingsavond. Er zal in deze avond een presentatie getoond worden, met ondersteuning van PowerPoint. Daarnaast zal er nog ruimte voor discussie zijn met de ouders. De ouders krijgen aan het einde van de avond nog een folder mee om de informatie nog eens door te lezen. Hierop staan ook de contactgegevens van de voorlichter en de logopedist. Dit om de ouders de mogelijkheid te geven in contact te komen met de voorlichter en de logopedist.

3.4 PR

Het is de bedoeling dat er voorafgaand aan de avond, een informatiebrief verspreid wordt, waarin ouders het doel en de invulling van de avond wordt uitgelegd. Deze zal op de scholen/peuterspeelzalen via de leerkrachten en leidsters verspreid worden. Het is de bedoeling dat ouders het antwoordstroompje invullen en weer mee naar school nemen. Op deze manier zal er een indicatie zijn hoeveel ouders naar de avond komen. Het is tevens de bedoeling dat leerkrachten ouders van taalzwakke leerlingen stimuleren naar de avond toe te gaan.

Ook zal er een affiche opgehangen worden waarin ouders kunnen lezen dat er een voorlichtingsavond is, en wat het doel en de inhoud van deze avond zal zijn. De brief en het affiche zijn beide in de bijlage van dit draaiboek te vinden.

3.5 Invulling van de avond

De avond zal ongeveer twee uur in beslag nemen. Het eerste gedeelte van de avond zal gevuld worden met een presentatie. In deze presentatie wordt uitgelegd wat meertaligheid inhoud en wat

belangrijke voorwaarden zijn voor meertalig opvoeden. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen. Halverwege de presentatie zal een korte pauze ingelast worden. Na de pauze wordt de presentatie hervat. Allereerst zullen een aantal stellingen worden voorgelegd aan de ouders die zij moeten beantwoorden. Daarna zal er ingegaan worden op hoe de ouders hun kinderen het best kunnen stimuleren in de taalontwikkeling op een praktische manier. Dit zal zo veel mogelijk in samenwerking met het publiek gebeuren. Ook zal er uitleg gegeven worden over wat ouders kunnen doen als hun kind toch moeite heeft met zijn of haar taalontwikkeling. Er zal aandacht besteed worden aan de taak van de logopedist en hoe de logopedist bereikt kan worden. Tot slot zullen een aantal veelgestelde vragen door ouders besproken worden. Ook kunnen de ouders uit het publiek hun vraag aan de deskundige voorleggen.

4. Inhoud deel één voorlichtingsbijeenkomst

De voorlichtingsbijeenkomst bestaat uit twee delen. In de eerste helft van de voorlichtingsbijeenkomst zal er een presentatie gegeven worden waarin de volgende onderwerpen aan bod zullen komen:

- Mening geven over de stellingen
- Het verloop van de normale spraak- en taalontwikkeling
- Het begrip meertaligheid
- Factoren die een rol spelen bij meertalig opvoeden
- Factoren die het leren van een tweede taal bemoeilijken
- Gelegenheid tot het stellen van vragen

4.1 Mening geven over de stellingen

Bij binnenkomst wordt er aan de ouders een formulier overhandigd. Op dit formulier staan stellingen genoemd waarover de ouders hun mening mogen geven. De voorlichter geeft de ouders een aantal minuten de tijd om er rustig over na te denken. De stellingen zullen in de loop van de avond met elkaar besproken worden, na afloop van de presentatie gehouden door de voorlichter.

Het gaat om de volgende stellingen:

- a. Het is beter als mijn kind thuis alleen Turks leert.
- b. Ik wil graag dat mijn kind de Nederlandse taal goed kent.
- c. Elk kind kan twee of meer talen leren.
- d. Als een kind meer talen leert, kan het verwarrend zijn.
- e. Als een kind meer talen leert is het een verrijking.
- f. Als een kind een tijdlang niets zegt in één van de talen moet ik me zorgen maken
- g. Een kind dat ook een andere taal spreekt heeft meer problemen met het Nederlands
- h. Ik heb soms vragen over de meertalige opvoeding van mijn kind.

De ouders kunnen op het formulier hun mening geven over de genoemde stellingen. In de hokjes kunnen zij de volgende mogelijkheden aankruisen: helemaal mee eens, mee eens, geen mening, mee oneens of helemaal mee oneens.

4.2 Het verloop van de normale spraak- en taalontwikkeling

Hieronder vindt u de informatie behorend bij de PowerPoint presentatie;

Allereerst kunnen we zeggen dat een standaard spraak- en taalontwikkeling niet bestaat, maar er is een normale spraak- en taalontwikkeling waar een kind aan behoort te voldoen. Deze normale taalontwikkeling is onder te verdelen in vier fasen namelijk, de prelinguale fase, de vroeglinguale fase, de differentiatiefase en de voltooiingsfase.

Prelinguale fase:

Deze fase loopt van de geboorte tot ongeveer één jaar. Het kind communiceert door middel van huilen en na ongeveer 2 maanden met het eerste lachje. Met 6 maanden gaat het kind brabbelen, en met 12 maanden heeft het kind al meer variatie in zijn of haar brabbeltaaltje.

Vroeglinguale fase:

Deze fase loopt van één jaar tot ongeveer tweeënhalf jaar. Ongeveer met één jaar ontstaan de eerste echte woordjes. Nu volgt de één-woordfase. Hierop volgt de twee-woordsfase. Deze wordt gestimuleerd doordat ouder en kind een soort gesprekjes gaan voeren en daarbij woorden worden gekoppeld. Bij twee jaar kent het kind ongeveer 100 tot 200 woordjes.

Differentiatiefase:

De differentiatiefase loopt van ongeveer tweeënhalf tot drieënhalf jaar. Het kind gaat nu creatief om met taal en gaat nadenken over taal. Bovendien worden langere zinnen gevormd. De woorden, verbuigingen en vervoegingen worden beter uitgesproken. Het kind gaat naamwoorden gebruiken en aan het einde van de periode kent het kind het heden en verleden.

Voltooiingsfase:

De voltooiingsfase loopt van ongeveer drieënhalf tot vijf jaar. Dit is de fase waar in de basis van de taal voltooid wordt. Als het kind vijf jaar is beheerst het ongeveer de regels van zijn moedertaal, en kent hij ongeveer 2300 woorden. Hij weet hoe hij klanken moet uitspreken en hoe woorden gevormd moeten worden. Bovendien kan hij goede zinnen vormen.

4.3 Het begrip meertaligheid

Je spreekt van twee- of meertaligheid wanneer kinderen tijdens hun ontwikkeling in aanraking komen met meer dan één taal. Het gaat hierbij om kinderen van ouders met verschillende moedertalen, die vanaf de geboorte tweetalig worden opgevoed.

Daarnaast gaat het om kinderen van anderstalige ouders die thuis hun moedertaal leren en in kindercentra of op school het Nederlands als tweede taal.

Tot de leeftijd van 12 jaar is het voor de meeste kinderen gemakkelijk om meerdere talen te leren.

Voor sommige kinderen is dit moeilijk.

Men spreekt over simultane tweetaligheid wanneer een kind opgroeit met twee thuistalen, bijvoorbeeld Turks en Nederlands, dit wordt ook wel gezinstweetaligheid genoemd. In de thuisomgeving van het kind is een voortdurend aanbod van verschillende talen. Moeder spreekt bijvoorbeeld Nederlands en vader Turks. Voor jonge kinderen tot ongeveer zeven jaar is het heel goed mogelijk om op deze manier twee moedertalen te leren. Het ontwikkelingsverloop bij simultane tweetaligheid verloopt in grote lijnen hetzelfde als wanneer er een taal wordt geleerd, zoals zojuist is besproken.

Als een kind simultaan tweetalig wordt opgevoed is dit een bewuste keuze. Hoewel opvoeden in meerdere talen voor het kind geen problemen hoeft op te leveren, is het toch iets waar ouders over na moeten denken. Het is van groot belang dat het kind beide talen zo veel mogelijk evenveel krijgt aangeboden. Hierdoor zal de ontwikkeling in beide talen gelijk verlopen. Ook is het belangrijk dat de talen correct worden aangeboden. Als een kind een taal niet juist krijgt aangeboden zal hij deze taal ook niet goed leren spreken. Het is voor een kind belangrijk de basis van de taal juist te leren. Ook moet het kind het onderscheid tussen de talen leren. Als de ouders de beide talen door elkaar spreken is het onderscheid hiertussen voor het kind niet duidelijk.

De ouders zullen dus bewuste keuzes moeten maken met betrekking tot de talen die zij ten opzichte van hun kind gebruiken. Soms is de één persoon één taal situatie niet geheel haalbaar. Wat dan van belang is, is dat het kind één taal in één bepaalde situatie hoort. Op deze manier wordt het onderscheid tussen de talen ook duidelijker voor het kind.

Men spreekt van successieve tweetaligheid wanneer een kind op een wat latere leeftijd wordt geconfronteerd met een andere taal. In de praktijk is er sprake van successieve tweetaligheid wanneer de andere taal tussen de drie en negen á tienjarige leeftijd wordt aangeboden. Het kind kan deze andere taal verwerven in de thuisomgeving of in een leersituatie, bijvoorbeeld op school. Bij successieve tweetaligheid is de uitgangssituatie van waaruit de andere taal wordt geleerd, wezenlijk anders dan bij simultane tweetaligheid. Bij het leren van de andere taal bouwt het kind namelijk verder op de fundamenteën van de moedertaal. Het kind weet al iets over taal. Een driejarige weet bijvoorbeeld dat woorden iets kunnen betekenen. Ook weet het dat het door woorden samen te voegen zinnen kan maken en dat het kan spreken over dingen die afwezig zijn. Voor het kind is het dus een voordeel als iets over taal te weten. Bij het aanleren van een andere taal slaat het fases in de

taalontwikkeling over. Het niveau van de moedertaal is mede bepalend voor het niveau van de tweede taal, omdat het kind bij successieve meertaligheid voortbouwt op de kennis van de moedertaal.

4.4 Factoren die een rol spelen bij meertalig opvoeden

Er zijn verschillende factoren te noemen die een rol spelen bij meertaligheid.

Allereerst de moedertaal. De moedertaal van het kind is van invloed op de verwerving van het Nederlands als de tweede taal. Als de moedertaal gelijkenissen vertoont met het Nederlands zal het kind op een aantal gebieden een voordeel hebben. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor de grammaticale structuur van de taal die hetzelfde is, of overeenkomende woorden.

Leeftijd

Een andere factor is de leeftijd waarin de tweede taal geleerd wordt. Hoe jonger het kind, hoe makkelijker de tweede taal, over het algemeen wordt aangeleerd.

Contact met de doeltaal

Het contact met de doeltaal is ook van belang. Over het algemeen geldt: hoe meer aanbod van en interactie in de tweede taal oftewel de doeltaal, des te sneller en effectiever de tweede taal geleerd wordt. De tweede taal moet wel correct worden aangeboden aan het kind.

Motivatie en attitude

Ook de motivatie en attitude spelen een rol bij meertaligheid. De omgeving kan een belangrijke rol spelen bij het motiveren van een kind om één of meerdere talen te leren. Wanneer de omgeving (vooral de ouders en school) positief staat tegenover de talen die het kind leert, zal het kind deze talen ook beter leren. Hierbij hoort ook de attitude ten opzichte van de tweede taal. Als de omgeving en het kind een positieve houding hebben ten opzicht van de tweede taal, dan zal het kind ook meer gemotiveerd zijn. Hiermee hangt ook samen of de ouders en het kind zich in de tweedetaalgemeenschap thuis voelen. Ook de cultuur is hierop van invloed. Als mensen binnen de cultuur zich erg op zichzelf of de eigen gemeenschap richten, dus meer naar binnen gericht zijn, kan dit een negatief effect hebben op het leren van de tweede taal.

Status van de talen

Status van de talen is een belangrijke factor. Voor een goede meertalige ontwikkeling is het van belang dat alle talen die het kind leert een gelijke status hebben. Vaak worden in Nederland minderheidstalen als het Turks en Marokkaans geassocieerd met een lagere status dan het Nederlands of andere talen die als nuttig worden beschouwd, zoals het Engels en het Frans. De lagere status van de minderheidstalen kan een negatieve invloed hebben op de motivatie van kinderen om de talen te leren. Het is daarom van belang om kinderen duidelijk te maken dat hun moedertaal waardevol is.

Taalaanleg

Wat ook een rol speelt is de taalaanleg. Wat taalaanleg precies inhoudt, valt moeilijk te omschrijven, maar de ene persoon is beter en sneller in het leren van een taal dan de andere.

Veiligheid

Veiligheid is eveneens een belangrijke factor in het proces van meertaligheid. Wanneer een kind zich veilig voelt, zal het beter in staat zijn om zich te ontwikkelen, dat geldt ook voor de taalontwikkeling. Vooral bij meertalige kinderen die thuis alleen met een andere taal dan het Nederlands zijn opgevoed, kan het voorkomen dat zij zich niet op hun gemak voelen wanneer zij voor het eerst naar school gaan, omdat zij de Nederlandse taal nog niet spreken. Om ervoor te zorgen dat deze kinderen ook het

Nederlands goed verwerven is het van belang dat zij zich eerst veilig gaan voelen in de klas. Voor de leerkracht is het hierbij belangrijk om een positieve houding te hebben ten opzichte van de moedertaal en de cultuur van het kind.

Taalaanbod

Dit is een belangrijke factor bij meertalig opvoeden. Een meertalig kind dient beide talen aangeboden te krijgen. Als het taalaanbod in de ene taal hoger is als in de andere taal, zal het kind in de eerste taal het meest ontwikkelen. Wat ook van belang is, is dat de taal consequent wordt aangeboden. Hierbij moet gedacht worden aan het principe dat een bepaald persoon altijd dezelfde taal spreekt. Ook kan er hierbij gedacht worden aan het situatiespecifiek aanbieden van de talen.

Taalproductie

Het is belangrijk dat de taal die aangeboden wordt, correct wordt aangeboden. Het kind moet een goed voorbeeld hebben. Als het kind dit niet heeft, zal het de taal ook niet correct gaan spreken. Als een kind zelf in de betreffende taal spreekt, is het belangrijk het kind positieve feedback te geven. Het kind moet in het spreken bekrachtigd worden.

4.5 Factoren die het leren van een tweede taal kunnen bemoeilijken

Het leren van een tweede taal kan extra moeilijk zijn in de volgende gevallen:

- Als de eerste taal al moeilijkheden oplevert

Het kan zijn dat het kind om bepaalde redenen al moeite heeft om alleen de Turkse taal te leren. Dit kunnen verschillende redenen zijn. Dan zal het kind met de Nederlandse taal ook extra moeite ervaren. Het zal langzamer en moeilijker gaan dan bij kinderen die maar één taal leren, of andere kinderen die twee talen leren.

- Als het kind weinig Nederlands hoort in de omgeving

Als het kind bijna niet in aanraking komt met de Nederlandse taal, doordat het bijvoorbeeld alleen in een omgeving zit waar Turks gesproken wordt, en niet naar school of peuterspeelzaal gaat, zal het leren van de Nederlandse taal moeilijker zijn. Het kind krijgt dan niet de mogelijkheden om zich in deze taal te ontwikkelen. Dit kan ook andersom gelden, namelijk wanneer het kind te weinig Turks hoort in de omgeving.

- Als de ouders moeilijke woorden gebruiken of in lange zinnen spreken

Als de ouders in moeilijke woorden of in lange zinnen spreken is wat zij zeggen, voor het kind moeilijker te begrijpen. Dit moet zo veel mogelijk vermeden worden. Beter is het gebruik van korte, eenvoudige zinnen, die wel correct zijn.

- Als de ouder regelmatig in babytaal praat.

Bijvoorbeeld: "zeg maar da-da", "daar is de waf-waf". Het kind leert dan niet om de juiste woorden te gebruiken en goede zinnen te maken.

- Als het kind niet goed hoort

Het gehoor is voor een kind zeer belangrijk om taal goed te leren. Als het gehoor van het kind niet goed is, doordat het bijvoorbeeld vaak oorontsteking heeft, kan het de taal niet goed horen. Hierdoor kan het kind de taal ook niet goed oppikken. Dit geldt zeker wanneer het kind meerdere talen leert.

- Als het kind niet zoveel aanleg heeft om een taal te leren

In dit geval kan het leren van de eerste taal al moeizaam verlopen. Het leren van een tweede taal kan dan extra moeilijkheden opleveren.

- De ouder beheerst de taal die hij zijn kind wilt leren niet voldoende

Het kan zijn dat de ouders hun kind naast het Turks graag Nederlands willen leren, maar zij zelf het Nederlands niet optimaal beheersen. Het kind leert dan een 'gebrekkige' variant van het Nederlands. Het is dan ook belangrijk dat het kind de taal leert die de ouders goed beheersen. Als een van de ouders het Nederlands beter beheerst, laat hem of haar dan deze taak op zich nemen. Om de moedertaal op een goed niveau te houden is het belangrijk dat de eigen taalvaardigheid onderhouden wordt door te lezen, radio te luisteren, brieven te schrijven en contacten te leggen via bijvoorbeeld internet. Dit zijn manieren om zich blijvend uit te drukken in de eigen taal.

4.6 Gelegenheid tot het stellen van vragen

Voor aanvang van de pauze is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

Pauze (kwartier)

5. Inhoud deel twee voorlichtingsbijeenkomst

In de tweede helft van de bijeenkomst zullen de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Bespreken van de stellingen met het publiek
- Stimuleren van de taalontwikkeling
- Wat te doen als u zich zorgen maakt over de taalontwikkeling van uw kind
- Wat kan de logopedist voor mij betekenen?
- Veelgestelde vragen door ouders

5.1 Stellingen bespreken met publiek

Aan het begin van de avond heeft de voorlichter de ouders verzocht een aantal stellingen te beantwoorden met hun mening. Deze zullen nu besproken worden. Wellicht is de mening van de ouders veranderd na het horen van de informatie die de voorlichter hen gegeven heeft. Moedig de ouders aan om hun mening te geven en deel te nemen aan discussie.

NB. Probeer tijdens het bespreken van de stellingen een discussie uit te lokken.

5.2 Stimuleren van de taalontwikkeling

Het is van belang bij meertalige opvoeding de taalontwikkeling te stimuleren. De ouders kunnen daar zelf een grote rol in spelen. Zij kunnen eraan bijdragen dat de taalbeheersing zo goed mogelijk wordt en ook extra aandacht besteden aan de taal die door omstandigheden minder aandacht dreigt te krijgen.

Het is de moeite waard om vroeg te beginnen. De ouders moeten veel spreken met het kind en al vanaf jonge leeftijd. Tevens is het belangrijk elke dag minimaal een kwartier met het kind te spelen en te praten. De talen moeten niet gemixt worden, maar consequent gesproken blijven worden door de ouders. Ook is het van belang dat ouders eenvoudige zinnen spreken tegen het kind, als het klein is en geen babytaal gebruiken.

Ook moeten de ouders de handelingen die zij uitvoeren benoemen, wat zij doen moeten zij mondeling toelichten aan het kind. Tevens is het zingen voor en met het kind goed voor de taalontwikkeling. Taal is eigenlijk overal. Zo kan de ouder de dingen die hij of zij ziet om zich heen, de kleuren, dieren, het speelgoed etc. benoemen.

Met leervormen waar kinderen actief bij betrokken zijn leren ze meer dan wanneer ze slechts passief toehoren. Het spelen van spelletjes met het kind, bijvoorbeeld memory of scrabble is een voorbeeld hiervan. Dit kan gedaan worden in de verschillende talen. Ook woordspelletjes zoals 'ik zie, ik zie, wat jij niet ziet..' kunnen gespeeld worden. Samen een boek lezen en daarna het gelezene bespreken is ook een grote stimulans. In veel bibliotheken zijn tweetalige boeken te vinden en ook boeken in minderheidstalen. Ook leerzame programma's op televisie kunnen bijdragen, mits er ook over gesproken wordt.

Ook de omgeving kan betrokken worden bij de taalontwikkeling van het kind. Peuterspeelzalen kunnen een goede stimulans zijn voor het Nederlands van het kind. Hetzelfde geldt ook voor kinderdagverblijven. Er zijn kinderdagverblijven met meertalige groepen. Ouders kunnen contact zoeken met andere sprekers van de niet-omgeving taal; burens of een speelgroep etc.

Tot slot; het is van belang het kind te prijzen. Dit geeft het kind het gevoel van succes. Het kind moet geprezen worden voor zijn meertaligheid: 'Geweldig dat je ook Turks kunt spreken.' Dit is misschien wel de belangrijkste stimulans.

5.3 Wat te doen als de ouders zich zorgen maken over de taalontwikkeling van hun kind

Het kan zijn dat ouders naar aanleiding van deze voorlichtingsavond met vragen zitten over de taalontwikkeling van hun kind, of dat zij zich al langer zorgen maken hierover. Na afloop van deze avond zal er voor de ouders gelegenheid zijn om hun vragen kenbaar te maken. Ander advies dat de voorlichter aan de ouders kan geven is het volgende:

- Als hun kind nog geen vier jaar is, kunnen zij het beste contact opnemen met de arts van het consultatiebureau of met hun eigen huisarts. Deze kunnen hen verder helpen.
- Als hun kind de basisschool bezoekt, zal hij/zij in groep één bij de logopedist komen. Dit geldt voor alle kinderen. Indien er problemen gesignaleerd worden zal de logopedist hierover contact opnemen met u als ouder(s) en met de leerkracht.
- De ouders kunnen ook zelfstandig met een logopedist in contact komen. Zij kunnen bijvoorbeeld aan de leerkracht vragen wanneer de logopedist op school is. De logopedist kan hen tips en adviezen geven. Als zij zelf contact opnemen met een logopedist in hun omgeving, zal deze hen eerst verzoeken een verwijfsbrief op te vragen bij de huisarts. Op die manier vergoed de verzekering de eventuele onderzoeken en behandeling.

5.4 Wat kan de logopedist voor de ouders betekenen?

Een logopedist behandelt kinderen die problemen hebben met de taalontwikkeling. Bij eentalig Nederlandssprekende kinderen worden deze problemen vaak snel ontdekt. Voor meertalige kinderen is dit moeilijker. Een juf of meester op school kan niet beoordelen hoe de eerste taal van het kind is. Misschien spreekt het kind vlekkeloos Turks, maar misschien ook niet. Er zijn misschien fouten in de taal van het kind, die eigenlijk niet meer voor moeten komen. Er wordt misschien gezegd dat ze thuis niet genoeg Nederlands horen, of dat ze te lui zijn om Nederlands te leren. Dit hoeft niet het geval te zijn. Net als eentalige Nederlandssprekende kinderen, kunnen tweetalige Nederlandssprekende kinderen ook taalproblemen hebben. Dit kan te maken hebben met taalaanleg of andere factoren. Op dit gebied kan de logopedist een uitkomst bieden. Zij kan het kind extra begeleiden zodat het uiteindelijk toch de taal goed leert spreken.

5.5 Veelgestelde vragen door ouders

De voorlichter zal met de ouders een aantal vragen doornemen; Onder ouders leven vaak veel vragen over meertalige opvoeding. De voorlichter zal met de ouders een aantal veelgestelde vragen doornemen die door ouders gesteld zijn. Nadien is er voor de ouders gelegenheid om hun eigen vraag in te brengen.

- Hoe kan ik mijn kind het best tweetalig opvoeden?

Dit is per kind anders. Als we kijken naar de simultane tweetaligheid, dus wanneer het kind beide talen tegelijkertijd krijgt aangeboden moet dit wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Wees bewust van uw leefsituatie. Is het voor u haalbaar om aan de voorwaarden voor simultane tweetaligheid te voldoen? Kunt u de regel één persoon, één taal hanteren? Het kan ook zijn dat zowel u en uw partner één taal correct beheersen en de tweede taal in mindere mate. Dan is het verstandiger om het kind die tweede taal (bijvoorbeeld het Nederlands) te laten verwerven op de peuterspeelzaal of op school. Dit kan als de basis goed is, dus als de eerste taal correct is aangeleerd en geen moeilijkheden heeft opgeleverd.

- Krijgt mijn kind een taalachterstand door de tweetalige opvoeding?

Hier kan ik kort op antwoorden, namelijk: nee. Wanneer een kind een late prater is, heeft niets te maken met zijn tweetaligheid. Er zijn verschillende stadia waarin kinderen hun taalontwikkeling

doorlopen. Tussen kinderen bestaan enorme verschillen in de snelheid waarmee ze deze stadia doorlopen. Het kan zijn dat het kind de hele dag door praat, maar de ouders geen betekenis zien in de dingen die het kind zegt. Het kind oefent door de diverse klanken die hij om zich heen hoort, te brabbelen. Laat beginnen met praten hoeft geen aanleiding te geven tot angst dat er iets anders aan de hand is. De snelheid waarmee iemands taal zich ontwikkelt, zegt niets over intelligentie of schoolsucces.

- Is mijn kind dom als hij minder goed Nederlands spreekt?

Uw kind is beslist niet dom als hij minder goed Nederlands spreekt. Het minder goed spreken van de Nederlandse taal kan met vele factoren te maken hebben. En bovendien leert uw kind niet één maar twee talen. Dit betekent dat een kind meer energie moet stoppen in het leren van de talen. Het kan ook zo zijn dat uw kind minder met de Nederlandse taal in aanraking komt. Dan gaat de ontwikkeling van de Nederlandse taal ook langzamer. Bovendien is het zo dat het ene kind een taal sneller oppakt als een ander kind. Sommige kinderen hebben soms even een steuntje in de rug nodig, om zich naast hun eerste taal ook het Nederlands goed te verwerven. En soms hebben kinderen zoveel moeite met het verwerven van taal dat ze hiermee geholpen moeten worden door de logopedist.

5.6 Beantwoorden van vragen uit het publiek

Het kan zijn dat de ouders een vraag hebben naar aanleiding van hetgeen de voorlichter hen verteld heeft of dat zij met een andere vraag zitten die te maken heeft met meertalige opvoeding. Er is gelegenheid tot het stellen van deze vragen.

6. Literatuurlijst

Appel, R., Baker, A., Hengeveld, K., Kuiken, F. & Muysken, P. (2002). *Taal en taalwetenschap*. Padstow, Cornwall, Great Britain: Blackwell Publishers Ltd.

Burkhardt Montanari, E. (2004). *Hoe kinderen meertalig opgroeien*. Amsterdam, Nederland: PlanPlan producties.

Çavuş-Nunes, N., Julien, M.M.R. (2006). Meertalige kinderen met taalproblemen. *Logopedie en Foniatrie*, nr.2 2006, 48-53.

Goorhuis, S.M. & Schaerlaekens, A.M. (2000). *Handboek taalontwikkeling, taalpathologie en taaltherapie bij Nederlandssprekende kinderen*. Leusden, Nederland: De tijdstroom.

Julien, M. (2008). *Taalstoornissen bij meertalige kinderen; Diagnose en behandeling*. Amsterdam, Nederland: Harcourt.

Lee, E.D.& Lems, A.N. (2009) *Omgaan met meertaligheid Communicatie tussen de logopedist en de Turkse bevolkingsgroep in het kader van preventie van taalproblematiek* pp.1

Lee, E.D.& Lems, A.N. (2009) *Omgaan met meertaligheid Communicatie tussen de logopedist en de Turkse bevolkingsgroep in het kader van preventie van taalproblematiek* pp.35

Bijlagen

7. Stellingen

Kruis bij iedere stelling aan of u het eens bent of oneens met de stelling.

a. *Het is beter als mijn kind thuis alleen Turks leert*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

b. *Ik wil graag dat mijn kind de Nederlandse taal goed kent*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

c. *Elk kind kan twee of meer talen leren*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

d. *Als een kind meer talen leert, kan het verwarrend zijn*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

e. *Als een kind meer talen leert is het een verrijking*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

f. *Als een kind een tijdlang niets zegt in één van de talen moet ik me zorgen maken*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

g. *Een kind dat ook een andere taal spreekt heeft meer problemen met het Nederlands*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

h. *Ik heb soms vragen over de meertalige opvoeding van mijn kind*

☐ Helemaal mee eens	☐ Mee eens	☐ Geen mening
☐ Mee oneens	☐ Helemaal mee oneens	

8. PowerPoint Presentatie

Op de volgende pagina's vindt u de hand-outs van de PowerPoint presentatie.

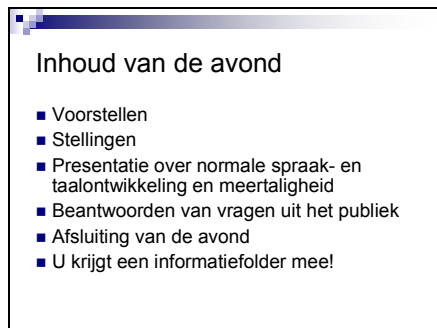
Dia 1

Voorlichtingsavond

Meertalig opvoeden;
Wel of geen probleem?

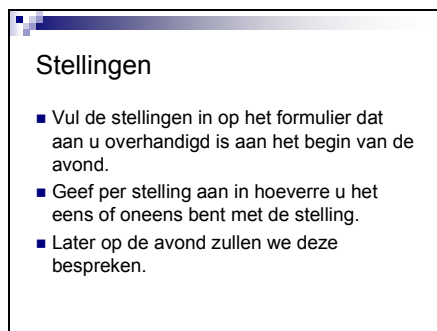
Dia 2

Inhoud van de avond

- Voorstellen
- Stellingen
- Presentatie over normale spraak- en taalontwikkeling en meertaligheid
- Beantwoorden van vragen uit het publiek
- Afsluiting van de avond
- U krijgt een informatiefolder mee!

Dia 3

Stellingen

- Vul de stellingen in op het formulier dat aan u overhandigd is aan het begin van de avond.
- Geef per stelling aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de stelling.
- Later op de avond zullen we deze bespreken.

Dia 4

Stellingen, geef uw mening

- a. *Het is beter als mijn kind thuis alleen Turks leert*
- b. *Ik wil graag dat mijn kind de Nederlandse taal goed kent*
- c. *Elk kind kan twee of meer talen leren*
- d. *Als een kind meer talen leert, kan het verwarrend zijn*

Dia 5

Stellingen

- e. *Als een kind meer talen leert is het een verrijking*
- f. *Als een kind een tijdlang niets zegt in één van de talen moet ik me zorgen maken*
- g. *Een kind dat ook een andere taal spreekt heeft meer problemen met het Nederlands*
- h. *Ik heb soms vragen over de meertalige opvoeding van mijn kind*

Dia 6

Verloop spraak- en taalontwikkeling

- Voortalige fase: 0 - 1,0 jaar
- Vroegtalige fase: 1,0 - 2,6 jaar
- Differentiatiefase: 2,6 - 5,0 jaar
- Voltooiingsfase: 5,0 - 9,0 jaar

Dia 7

Voortalige fase (0- 1,0 jaar)

- **Huilen**
 - 0 tot 6 weken
- **Vocaliseren**
 - 6 weken tot 4 maanden
- **Vocaal spel**
 - 4 tot 7 maanden
- **Brabbelen**
 - 7 tot 12 maanden

Dia 8

Vroegtalige fase (1,0 – 2,6 jaar)

- **Eerste woordjes**
- **Eenwoordfase**
- **Tweewoordfase**
- **Bij leeftijd van 2 jaar;**
100 – 200 woorden.

Dia 9

Woordenschat top 20

Auto	oma	dag	eten
Mama	pop	au	die
Papa	bal	nee	
Poes	paard	ja	
Opa	hond	uit	
Koekje	bah	op	

Dia 10

Differentiatiefase (2,6 – 5,0 jaar)

- Kind gaat creatief om met taal
- Kind denkt na over taal
- Ontwikkeling van:
 - Klanken
 - Woorden
 - Zinnen

Dia 11

Voltooiingsfase (5,0 – 9,0 jaar)

- Basis van de taal wordt voltooid
- Kind kent in grote lijnen de regels van de moedertaal
- Nieuwsgierigheid naar schriftelijke taal ontstaat
- Kind leert omgaan met beeldspraak en spreekwoorden
- Taalontwikkeling is nooit helemaal voltooid!

Dia 12

Het begrip meertaligheid

- Kind komt in aanraking met één of meer talen → twee- of meertaligheid
 - Ouders hebben verschillende moedertalen
 - Kind komt op school in aanraking met tweede taal (Nederlands)
- Tot 12 jaar is leren van een tweede taal gemakkelijker

Dia 13

Simultane tweetaligheid

- Kind groeit op met twee talen: gezinstweetaligheid. Twee talen worden in de thuissituatie continue aangeboden
- Bijvoorbeeld: Moeder spreekt Nederlands, vader spreekt Turks
- Goed mogelijk voor kinderen tot 7 jaar

Dia 14

Voorwaarden simultane tweetaligheid

- Beide talen evenveel aanbieden
- De talen correct aanbieden
- Een persoon, een taal
- Een situatie, een taal
- Continuïteit
- Duidelijkheid

Dia 15

Successieve tweetaligheid

- Kind komt op latere leeftijd in aanraking met de tweede taal
- De taal wordt tussen de leeftijd 3-9 aangeboden
- Kind kan de taal thuis leren, of in een leersituatie, bijvoorbeeld school/crèche

Dia 16

Voorwaarden successieve tweetaligheid

- Goede eerste taalverwerving
- Voortbouwen op moedertaal
- Kind kent basisregels van taal
- Niveau moedertaal bepalend voor niveau tweede taal

Dia 17

Factoren omtrent meertalig opvoeden

- Leeftijd van het kind
- Contact met de doeltaal of talen
- Motivatie en attitude
- Status van de doeltaal of talen
- Taalaanleg
- Veiligheid
- Taalaanbod
- Taalproductie

Dia 18

Factoren die het leren van tweede taal kunnen bemoeilijken

- Het leren van de eerste taal verloopt moeizaam
- Het kind hoort de taal te weinig
- U gebruikt moeilijke woorden en lange zinnen
- U praat in 'babytaal'
- Het kind hoort niet goed
- De taal die u uw kind wilt leren, beheerst u niet voldoende

Dia 19

Gelegenheid vragen stellen

- Als u vragen heeft, stel deze gerust!
- Pauze (15 min)

Dia 20

Stellingen bespreken

- We bespreken de stellingen met elkaar, geef gerust uw mening.

Dia 21

Stimuleren van de taalontwikkeling

- U kunt een grote rol spelen bij het stimuleren van de taal
- Begin vroeg!
- Spreek veel met uw kind
- Speel en praat minimaal 15 min. per dag met uw kind
- Spreek in eenvoudige, korte zinnen → geen babytaal

Dia 22

Stimuleren van de taalontwikkeling

- Benoem wat u doet
- Zing met uw kind
- Speel 'woordspelletjes' of bijv. memory
- Lees samen met uw kind een boek
- In de bibliotheek zijn ook boeken in andere talen te vinden
- Betrek anderen bij de taalontwikkeling

Dia 23

Wat te doen als u zich zorgen maakt over de taalontwikkeling?

- Stel u vraag na afloop van de presentatie
- Neem contact op met consultatiebureauarts of huisarts
- Neem zelfstandig contact op met een logopedist
- Let op; een verwijfsbrief is noodzakelijk voor onderzoek en behandeling

Dia 24

Wat kan de logopedist doen?

- De logopedist kan;
 - Uw vragen beantwoorden
 - Advies geven
 - De taalvaardigheid van uw kind in kaart brengen d.m.v. onderzoek
 - Indien nodig uw kind in behandeling nemen om de taalvaardigheid te verbeteren

Dia 25

Veelgestelde vragen door ouders

- Hoe kan ik mijn kind het best tweetalig opvoeden?
- Wat moet ik doen als de taalontwikkeling van mijn kind anders verloopt?
- Is mijn kind dom als hij minder goed Nederlands spreekt?

Dia 26

Vragen uit het publiek

- Heeft u een vraag?
- Stel deze dan gerust!

Dia 27

Afsluiting

- Hartelijk dank voor uw aandacht!
- Vergeet niet de gratis folder mee te nemen

9. Begeleidende brief

(plaats, .. 2009)

Geachte ouders/ verzorgers,

Door middel van dit schrijven wil ik u op de hoogte brengen van het volgende.

Aanstaande (.. .. datum) zal er een voorlichtingsbijeenkomst plaatsvinden over meertaligheid en meertalig opvoeden. U bent van harte uitgenodigd voor het bijwonen van deze bijeenkomst.

De avond zal ongeveer twee uur duren. Het eerste gedeelte van de avond zal gevuld worden met een presentatie. In deze presentatie wordt door de voorlichter uitgelegd wat het begrip meertaligheid inhoudt en wat belangrijke voorwaarden zijn voor meertalig opvoeden. Ook zullen er tips gegeven worden met betrekking tot het stimuleren van de taalontwikkeling. Tevens zal er uitleg gegeven worden over de taken van de logopedist en hoe deze bereikt kan worden. In het tweede gedeelte van de avond krijgt u als ouder de gelegenheid uw vragen over meertalige opvoeding voor te leggen aan de deskundige die de avond organiseert.

Als u voornemens bent deze avond bij te wonen, wilt u dit dan zo snel mogelijk doorgeven middels onderstaande antwoordstrook?

Ik hoop u te mogen verwelkomen op (.. .. datum) aanstaande. Ik zie uit naar een leerzame avond.

Met vriendelijke groet,

Naam

Instelling

Ja, ik woon graag deze voorlichtingsbijeenkomst bij.

Ik kom deze avond.. alleen

met twee personen

met drie personen

met vier personen

Naam:

Adres:

Telefoonnummer

10. Folder

Op de volgende pagina's vindt u de folder die de ouders na afloop van de bijkomst mee kunnen nemen.

MEERTALIGHEID

Wat is meertaligheid?

Je spreekt van twee- of meertaligheid wanneer kinderen tijdens hun ontwikkeling in aanraking komen met meer dan één taal. Het gaat hierbij om kinderen van ouders met verschillende moedertalen, die vanaf de geboorte tweetalig worden opgevoed. Daarnaast gaat het om kinderen van anderstalige ouders die thuis hun moedertaal leren en in kindercentra of op school het Nederlands als tweede taal.

Tot de leeftijd van 12 jaar is het voor de meeste kinderen gemakkelijk om meerdere talen te leren.

Voor sommige kinderen is dit moeilijk.

In deze folder staat informatie over hoe het komt dat kinderen soms moeite hebben met het leren van de tweede taal, het Nederlands. Er staat ook in hoe u uw kind kunt helpen bij het leren van de tweede taal.

Wanneer is het extra moeilijk om een tweede taal te leren?

Een tweede taal leren is extra moeilijk:

- Als de eerste taal al moeilijkheden oplevert.
- Als het kind weinig Nederlands hoort in de omgeving.
- Als u moeilijke woorden gebruikt.
- Als u lange zinnen maakt.
- Als u regelmatig in babytaal praat. Bijvoorbeeld: “zeg maar da-da”, “daar is de waf-waf”. Uw kind leert dan niet om de juiste woorden te gebruiken en goede zinnen te maken.
- Als het kind niet goed hoort.
- Als het kind niet zoveel aanleg heeft om een taal te leren

Waarom is het zo belangrijk om goed Nederlands te leren praten?

- Het helpt uw kind om contact te maken met andere kinderen.
- Het is belangrijk voor de ontwikkeling van uw kind.
- Het is nodig voor het leren op school. Kinderen die niet goed Nederlands praten, krijgen soms een leerachterstand.

Wat kunt u doen om uw kind te helpen?

- **Praat thuis de taal die u het beste spreekt.** Kinderen leren een taal door te luisteren en na te doen. Als u zelf Nederlands praat met veel fouten, leert uw kind het ook fout.
- **Praat niet te moeilijk tegen uw kind, maar ook niet te gemakkelijk.**
- **Praat geen twee talen door elkaar.** Een jong kind snapt nog niet welke woorden Nederlands zijn en welke woorden niet.
- **Leer uw kind zo jong mogelijk Nederlands praten.**
- **Zorg ervoor dat uw kind naar een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf gaat.**
- **Probeer zelf ook Nederlands te leren.** U kunt cursussen Nederlands volgen in het wijkcentrum of bij de ROC's. Vraag dit na bij uw Stadsdeelkantoor. Als u zelf beter Nederlands leert, kunt u uw kind ook beter helpen.

- **Laat uw kind zoveel mogelijk met kinderen spelen die goed Nederlands spreken.** Ook van andere kinderen leert uw kind de nieuwe taal.
- **Vraag anderen om Nederlands te praten met uw kind.** Misschien is er in uw familie iemand die goed Nederlands spreekt.
- **Lees boeken voor aan uw kind en zing samen liedjes.** Doe dit in uw eigen taal en ook in het Nederlands. Is uw Nederlands niet goed genoeg? Vraag dan iemand anders om boekjes voor te lezen aan uw kind.
- **Word lid van de bibliotheek.** Voor kinderen is dit gratis.
- **Kijk samen naar de televisie.** Goede programma's voor peuters en kleuters zijn Sesamstraat en KRO's Kindertijd; voor de iets oudere kinderen het Jeugdjournaal, Villa Achterwerk en Klokhuis. Praat er samen over.

Wat kunt u doen als u zich zorgen maakt over het praten?

- Uw kind is nog geen 4 jaar: neem contact op met de arts van het consultatiebureau.
- Uw kind zit op de basisschool: alle kinderen komen in groep 1 een keer bij de logopedist. U kunt ook zelf met de logopedist in contact komen. Vraag aan de leerkracht wanneer de logopedist op school is. De logopedist kan u tips en advies geven. Soms zijn logopedielessen nodig voor uw kind. De logopedist kan uw kind testen om te kijken of logopedielessen nodig zijn.
- Denkt u dat uw kind niet goed hoort? Neem dan contact op met de huisarts, het

consultatiebureau of de jeugdarts van de school.

Wat doet de logopedist?

Indien er sprake is van een spraak- en taalstoornis, is er logopedische begeleiding nodig. Deze begeleiding richt zich op communicatieproblemen en verstaanbaarheid in het Nederlands en de moedertaal. Voor dit laatste is samenwerking met de omgeving nodig. De hulp van een tolk wordt ingeroepen als dit nodig is om goed te communiceren met de omgeving van het meertalige kind.

Meer weten?

Voor meer informatie kunt u kijken op:

www.kindertaal.nl/meertaligheid

www.ouders.nl

Boeken

Onderstaande boeken zijn ook in de bibliotheek te vinden;

Praten doe je met z'n tweeën
Ayala Manolsen
ISBN: 90-5050-368-3

De taal van je kind
Maaïke Verrips
ISBN: 90-215-3385-5

Oetsiekoetsie

De meest gestelde vragen over kindertaal en meertalig opvoeden

door: Maaïke Verrips, Jeroen Aarssen en Paula Fikkert
ISBN 90 215 9520 6

Hoe kinderen meertalig opgroeien
E. Burkhardt Montanari
ISBN-13: 9789076092072

Ons adres

Hogeschool Rotterdam cluster
Paramedisch
t.a.v. A.N. Lems/ Esther van der Lee
Museumpark 40
3015 CX Rotterdam

Gemaakt door:
E.D. van der Lee en A.N. Lems
In opdracht van:
Hogeschool Rotterdam

Logopedie & Meertaligheid

*Hoe kan mijn
kind meertalig opgroeien?*

Informatiefolder over meertaligheid
